Konzorcij
Razvoj prostovoljstva v Mariboru
skozi izobraževanje, povezovanje, promocijo
in strukturno podporo

EVALVIRANJE PROSTOVOLJSKEGA DELA

- PRIROČNIK -

Konzorcij
Razvoj prostovoljstva v Mariboru skozi izobraževanje, povezovanje, promocijo in strukturno podporo

EVALVIRANJE PROSTOVOLJSKEGA DELA

- PRIROČNIK -

Maribor, oktober 2020

KAZALO

4
Slovarček

5
1. Uvod

7
2. Zakaj je pomembno evalvirati prostovoljsko delo?

8
3. Koga zajeti?

10
4. Kdaj evalvirati?

13
5. Kako evalvirati prostovoljsko delo?

19
6. Viri in literatura

SLOVARČEK

Prostovoljstvo je družbeno koristna brezplačna aktivnost posameznikov, ki s svojim delom, znanjem in izkušnjami prispevajo k izboljšanju kakovosti življenja posameznikov in družbenih skupin ter k razvoju solidarne, humane in enakopravne družbe« (Zakon o prostovoljstvu, 2011, 1. alineja 2. člena).

Prostovoljske organizacije so pravne osebe zasebnega prava, vpisane v vpisnik prostovoljskih organizacij in organizacij s prostovoljskim programom, katerih delovanje je z zakonom opredeljeno kot nepridobitno in katerih osnovna dejavnost ni v nasprotju z opredelitvijo prostovoljstva ter ki zagotavljajo in usposabljajo prostovoljke_ce za prostovoljsko delo ali v katerih se prostovoljsko delo izvaja v dobro drugih ali v splošno korist. Prostovoljske organizacije so lahko tudi organizacije s prostovoljskim programom, ki so osebe javnega prava ali zasebnega prava, ki so za opravljanje storitev javne službe pridobile koncesijo ter katerih delovanje je z drugim zakonom opredeljeno kot nepridobitno, in so vpisane v vpisnik prostovoljskih organizacij in organizacij s prostovoljskim programom (Zakon o prostovoljstvu, 2011, 9. člen).

Evalvirati je izraz, ki določa oz. ugotavlja pomen, vrednost oziroma kakovost česa. V slovenskem knjižnem jeziku se vse bolj pogosto uveljavljata tudi izraza vrednotiti ali oceniti.

Mentor_ica prostovoljk_cev je oseba, ki povezuje organizacijo, prostovoljke_ce in uporabnice_ke. Je oseba, ki vodi in spremlja prostovoljke_ce ter skrbi za nemoten potek kakovostnega prostovoljskega dela.

Deležniki so vsi, ki imajo s prostovoljsko organizacijo posreden ali neposreden stik. Deležniki so lahko prostovoljke_ci, uporabnice_ki, njihovi svojci in prijatelji_ce, druge organizacije, vzgojno-izobraževalne institucije, sponzorji, donatorji, mediji …

Podčrtaj uporabljamo pri slovnično zaznamovanih slovničnih oblikah, z namenom vključevanja vseh spolov. Omogoča tudi vidnost transspolnih oseb, katerih spol se umešča onstran spolnega binarizma (ženska-moški).

1. UVOD

"Nikdar ne podvomi, da zmore majhna skupina ljudi spremeniti svet. Zares, to je edino, kar ga je sploh kdajkoli spremenilo."
Margaret Mead

Živimo v času vse večjih neenakosti med bogatimi in revnimi ter vse večjem izkoriščanju delavk_cev, živali in okolja. Velikokrat so ravno prostovoljske organizacije tiste, ki rešujejo tovrstne težave v svoji lokalni skupnosti, pogosto pa tudi širše.

Prostovoljsko delo je pomembno, kadar spodbuja medsebojno povezovanje, krepi solidarnost, razvija čut za empatijo in pravičnost; kadar je namenjeno razvijanju skupnosti, medsebojni skrbi, skrbi za starejše in druge marginalizirane skupine, boju za pravice živali, skrbi za okolje; kadar je namenjeno ozaveščanju o družbenih problemih, kulturi ter družbenem aktivizmu. Preko prostovoljskega dela lahko pridobimo znanje, spretnosti in izkušnje, ki jih ni mogoče pridobiti znotraj formalnega izobraževanja.

V izrazito materialnem svetu, kjer želimo vse izmeriti in ovrednotiti, ima prostovoljsko delo družbeni učinek, ki je nemerljiv, je pa zelo velik. Že če spremljamo število ur, ki jih opravijo prostovoljke_ci, in jih pomnožimo s tržno urno postavko, dobimo precejšnje vsote. Po drugi strani pa je prostovoljsko delo znotraj kapitalizma lahko tudi problematično, saj prostovoljke_ci opravljajo storitve, ki bi jih morala opravljati socialna država.

S prostovoljskim delom lahko opozarjamo na sistemske probleme in vplivamo na kvalitetnejše življenje v lokalni skupnosti. Zato moramo prostovoljsko delo spodbujati, negovati, podpirati, priznati in ovrednotiti.

Znotraj konzorcija Razvoj prostovoljstva v Mariboru skozi izobraževanje, povezovanje, promocijo in strukturno podporo[1] smo se zaradi

tega odločile_i, da pripravimo model spremljanja in evalviranja prostovoljskega dela, ki bo v pomoč prostovoljskim organizacijam pri razvijanju prostovoljskega dela. Z evalviranjem preverjamo zadovoljstvo svojih prostovoljk_cev, uporabnic_kov, preverjamo ustreznost in kakovost naših programov glede na potrebe skupnosti ter ugotavljamo, ali je prostovoljsko delo vključeno v vizijo in poslanstvo naše organizacije, zato predstavlja temeljno fazo pri razvijanju kakovostnega prostovoljskega dela.

1 *Konzorcij sestavljamo Društvo TOTI DCA Maribor, Evropski kulturni in tehnološki center Maribor, Hiša! društvo za ljudi in prostore, Zavod MARS Maribor ter Zavod za podporo civilnodružbenih iniciativ in multikulturno sodelovanje Pekarna Magdalenske mreže Maribor.*

2. ZAKAJ JE POMEMBNO EVALVIRATI PROSTOVOLJSKO DELO?

Kratek in jedrnat odgovor na vprašanje, zakaj je potrebno evalvirati prostovoljsko delo, bi se glasil: Evalviramo zato, da bi vedele_i več.

Evalvacija pomeni ovrednotenje, ki nastane na osnovi sistematičnega zbiranja podatkov in interpretacije podatkov; je proces ugotavljanja vmesnih in končnih rezultatov naših projektov in dela. Evalvirati oz. vrednotiti prostovoljsko delo je pomembno zato, ker nam služi za odločanje o nadaljnjem delu in aktivnostih. Pomaga nam določiti vrednost, oceniti pomen in kakovost prostovoljskega dela.

V organizaciji, kjer poteka prostovoljsko delo, imamo več procesov, ki so vezani na prostovoljstvo in jih je smotrno vsake toliko časa tudi ovrednotiti. Z evalviranjem dobimo boljši pregled nad samim procesom prostovoljstva. Evalviranje lahko poteka na nivoju prostovoljke_ca, mentorice_ja, prostovoljskega programa ali organizacije.

Pri evalviranju prostovoljskega dela si moramo zastaviti temeljna vprašanja: Ali nas zanimajo pozitivne izkušnje prostovoljke_ca, ki si jih je pridobil_a skozi proces opravljanja prostovoljskega dela. Nas zanima, kakšni so bili učinki prostovoljskega dela na prostovoljko_ca skozi proces. Pred evalviranjem moramo tudi jasno vedeti, ali nas ti podatki zanimajo zaradi ugotavljanja uspešnosti organizacije, zaradi občutka koristnosti ali zaradi nadgradnje prostovoljskega programa. Glede na jasno opredelitev, kaj nas zanima, načrtujemo proces pridobivanja rezultatov, in sicer s pomočjo zastavljenih vprašanj. Uporaba ustrezne metode evalvacije nam pomaga pri razumevanju učinka prostovoljskih procesov na njihovo nadaljnje načrtovanje in boljšo učinkovitost pri razporejanju virov, ki jih imamo na razpolago (Gornik, 2010, str. 78–80).

3. KOGA ZAJETI V EVALVACIJO?

Evalviramo lahko z vidika različnih deležnikov, vključenih v proces prostovoljskega dela, in sicer z vidika: prostovoljke_ca, mentorice_ja, prostovoljskega programa in prostovoljske organizacije.

Kot organizacije, ki se ukvarjamo s prostovoljskim delom, nas v prvi vrsti zanima, kako proces organiziranega prostovoljskega dela vpliva na prostovoljke_ce, organizacijo, uporabnike_ce in družbo, najpogosteje lokalno skupnost, v kateri kot organizacija delujemo.

Priporočamo evalviranje naslednjih področij:

(1) Evalviranje z vidika prostovoljke_ca

Ko evalviramo z vidika prostovoljke_ca, nas zanima predvsem sledeče:

- zadovoljstvo s svojim delom (občutek koristi, uspeha, prevzemanje odgovornosti),
- zadovoljstvo z delom mentorice_ja,
- zadovoljstvo s procesom organiziranega prostovoljstva (vsebina, tehnične in organizacijske zadeve),
- komunikacija in skupinska dinamika z ostalimi prostovoljkami_ci,
- počutje v organizaciji (komunikacija z ostalimi zaposlenimi/sodelavkami_ci, občutek pripadnosti, občutek spoštovanja in sprejetosti).

(2) Evalviranje z vidika mentorice_ja

Pri evalvaciji z vidika mentorice_ja nas zanima predvsem:

- kakovost opravljenega prostovoljskega dela (zadovoljstvo in motivacija prostovoljk_cev, zadovoljstvo uporabnic_kov),
- sledenje načrtu prostovoljskega dela,
- zadovoljstvo z lastnim delom,
- kakovost komunikacije med prostovoljkami_ci,
- kakovost komunikacije med prostovoljkami_ci in uporabnicami_ki,
- podpora organizacije in drugih zaposlenih.

(3) Evalviranje z vidika programa

Če evalviramo z vidika programa, nas zanima:

- ali smo s programom dosegle_i prvotno zastavljene cilje;
- kaj so s programom pridobile_i udeleženke_ci in organizacija;
- kako bi lahko nadgradile_i program prostovoljskega dela;
- ali so izvedene dejavnosti pripeljale do rezultatov, za katere prostovoljke_ci, uporabnice_ki in skupnost menijo, da so potrebni;
- ali s programom odgovarjamo na potrebe lokalne skupnosti;
- ali z njim prispevamo k dvigu kvalitete življenja marginaliziranih skupin;
- ali z njimi prispevamo tudi k grajenju skupnosti.

(4) Evalviranje z vidika organizacije

Pri evalviranju z vidika organizacije se osredotočimo predvsem na sledeče:

- ali so prostovoljski programi in proces prostovoljskega dela kakovostno vključeni v delo, vizijo in poslanstvo organizacije (so njen organski del);
- so prostovoljke_ci zadovoljne_i s procesom organiziranega prostovoljskega dela (bodo svoje delo nadaljevale_i tudi v prihodnje, se bodo pridružile_i tudi drugim vsebinam naše organizacije);
- so uporabnice_ki zadovoljne_i z nudeno prostovoljsko pomočjo;
- so prostovoljski programi povečali ugled organizacije v lokalni skupnosti (in širše);
- so prostovoljski programi naše organizacije prispevali k boljšemu razumevanju vloge in pomena prostovoljstva v lokalni skupnosti;
- so prostovoljski programi prispevali k bolj solidarni in odprti lokalni skupnosti;
- smo pridobile_i nove partnerje, uporabnice_ke in obiskovalke_ce;
- ali so prostovoljski programi doprinesli pozitivne učinke organizaciji in na katerih področjih;
- ali so prostovoljski programi izčrpali zaposlene v organizaciji in bo to škodovalo izvajanju drugih projektov (Gornik, 2010, str. 80).

4. KDAJ EVALVIRATI?

Kadar je govora o evalviranju prostovoljskih programov in aktivnosti, so izpostavljene **tri faze evalvacije**, ki se nanašajo na časovno komponento izvedbe programa oz. aktivnosti.

Tako se s pomočjo **ZAČETNE evalvacije** informiramo o možnostih, danostih, okolju, predznanju ali pričakovanjih prostovoljk_cev, uporabnic_kov, deležnikov itd.

Začetno evalvacijo lahko izvajamo na več načinov, in sicer z vprašalniki, testi, s pomočjo samoocenjevanja, s pogovorom/intervjujem, pa tudi s pomočjo zbirne mape (t. i. portfolia), v katero posameznica_ik vlaga vsa potrdila o svojih dosežkih.

Med izvajanjem programa prostovoljskega dela se izvaja **SPROTNA (formativna) evalvacija**, ki je največkrat v domeni izvajalke_ca aktivnosti. Govorimo lahko o t. i. mikroevalvaciji, saj se opravi za vsako aktivnost ali učni sklop sproti. Sprotna evalvacija po večini poteka kot opazovanje ali intervju. Če je namen prostovoljke_ca, da pridobi s svojim prostovoljskim delom znanje, izkušnje ali le-te utrdi, lahko v tej fazi ugotavlja stopnjo prenosa že pridobljenega znanja v prakso. Evalvacija v tej fazi programa prostovoljskega dela je dobrodošla, saj vzpodbuja fleksibilnost vseh udeleženk_cev. S sprotno evalvacijo tudi učinkoviteje razrešujemo nastale probleme. Izvajamo jo v celotnem času trajanja programa oz. aktivnosti. Namenjena je izvajalkam_cem aktivnosti oz. programa, vodjem zavodov, društev, strokovnim delavkam_cem itd., saj daje povratne informacije o ustreznosti ravnanj ali odločitev.

Najbolj razširjena je **ZAKLJUČNA/KONČNA (sumativna) evalvacija**, s katero želijo izvajalke_ci prostovoljskih programov, mentorice_ji in njihove sodelavke_ci pridobiti mnenja in odzive vključenih. *"Izvajamo jo v kasnejših fazah projekta. Ker vključuje evalvacijo celote, po navadi vključuje retrospektivne podatke (za nazaj), ki morajo biti zbrani že v zgodnji fazi"* (Kobal Tomc idr., 2019, str. 8).

Po zaključeni aktivnosti organizatorja prostovoljskega dela največkrat zanima, ali so bila pričakovanja prostovoljk_cev dosežena, kako velik je razkorak med pričakovanim in dejanskim rezultatom prostovoljskega dela.

Evalvacija se v zaključni fazi aktivnosti izvaja največkrat v obliki anonimnih anket, pogovorov in intervjujev ali v primeru pridobivanja novih znanj s testi znanja. Slednji pridejo v poštev predvsem v primerih, ko prostovoljke_ci vodijo izobraževalne aktivnosti in ob zaključku želijo preveriti rezultate svojega dela.

Z vidika organizatorjev prostovoljskih programov je zaključna evalvacija pomembna tudi zaradi ugotavljanja doseganja opredeljenih ciljev, trajnosti aktivnosti oz. programa, od prostovoljk_cev in udeleženk_cev se pridobi povratna informacija o kakovosti podpornega okolja. Velikokrat rezultati končne evalvacije zanimajo tudi financerje prostovoljskega programa.

Poleg vseh treh omenjenih faz lahko izvajamo tudi **PREDHODNO (ex ante)**, **VMESNO** in **NAKNADNO (ex post)** evalvacijo.

PREDHODNA evalvacija *"se izvede pred izpeljavo projekta […] Zagotavlja potrebno podlago za spremljanje in za prihodnje evalvacije, tako da zagotavlja izrecno določene eksplicitne cilje (kar pomeni, da so cilji opredeljeni kot specifični), in kjer je mogoče, tudi kvantificirane cilje (t. i. operativne cilje)"* (Kobal Tomc idr., 2019, str. 8–9).

Ima več pomembnih funkcij:

- pokaže relevantnost ter skladnost ciljev;
- pokaže realnost pričakovanih učinkov programa aktivnosti;
- informacije so realna dejstva, uporabljena za razvoj novosti.

Z **VMESNO evalvacijo** preverimo, ali smo uspešne_i pri doseganju zastavljenih ciljev, ali so zastavljeni cilji še vedno ustrezni glede na morebitne spremembe v ekonomskem ali socialnem okolju, preverimo, kako potekajo posamezne aktivnosti, koliko sredstev smo porabile_i za predvideni prostovoljski program itd. Ugotovitve in zaključki

predstavljajo pomembno povratno informacijo in s tem prispevajo k morebitnim popravkom npr. prostovoljskega programa (Čatar, 2008, str. 5–6).

NAKNADNA evalvacija *"ponovno povzame in presodi projekt, ko je ta končan. Cilja na računovodenje rabe virov, doseganje pričakovanih učinkov (uspešnosti) in nepričakovanih učinkov (korist) ter učinkovitosti intervencije/ukrepanja"* (Kobal Tomc idr., 2019, str. 9).

Namenov omenjene evalvacije je več, in sicer želi strniti vse vzroke, ki so prispevali k uspešni ali pa tudi neuspešni izvedbi evalviranega programa. V njenem okviru se vzpostavijo tudi ugotovitve, ki jih lahko prenesemo na druge evalvirane aktivnosti. Omogoča tudi ugotavljanje učinkov na daljši rok, zato naj bi jo izvajale_i kar nekaj let po končanju evalviranega programa – v tem primeru se naknadna evalvacija izvaja daljši čas.

Strnemo lahko, da ima vsaka organizacija, ki se odloči za evalvacijo, možnost izbire, katero evalvacijo bo uporabila, in sicer glede na lastne potrebe po določenem tipu informacij.

5. KAKO EVALVIRATI PROSTOVOLJSKO DELO?

Če želimo čim bolj celovito vrednotiti prostovoljsko delo, je najbolje, da upoštevamo naslednje korake.

1. KORAK
Odločimo se, s kakšnim namenom želimo evalvirati.

Pri prvem koraku si odgovorimo na temeljna vprašanja: **S kakšnim namenom evalviramo?** Zakaj potrebujemo tovrstne informacije? Ali želimo odpraviti probleme, s katerimi smo se soočale_i kot koordinatorke_ji/mentorice_ji, ali želimo odpraviti probleme, s katerimi so se soočale_i prostovoljke_ci? Ali si želimo boljšega sodelovanja z drugimi organizacijami? Ali želimo izpopolniti prostovoljske programe in druge naše aktivnosti? Ali smo s prostovoljskimi programi odgovorile_i na potrebe lokalne skupnosti? Ali evalviramo zase, za našo organizacijo ali za prostovoljke_ce? V pomoč nam bo, če pripravimo seznam vseh prostovoljk_cev, uporabnic_kov prostovoljskega dela ter drugih direktnih in indirektnih deležnikov prostovoljskega dela (npr. organizacije, ki so bile vključene v prostovoljsko delo, šole, lokalna skupnost itd.).

2. KORAK
Odločimo se, koga v prostovoljskem procesu želimo evalvirati.

Če se odločimo za evalviranje prostovoljskega dela **na nivoju prostovoljk_cev**, si moramo zastaviti naslednja vprašanja: Kakšne izkušnje, znanja in kompetence je pridobil_a prostovoljec_ka skozi proces? Ali so bila zadovoljena pričakovanja prostovoljk_cev? So bila usposabljanja za prostovoljke_ce ustrezna? So se cilji morebiti spremenili? S katerimi težavami se je prostovoljec_ka srečeval_a pri svojem delu? So bile težave organizacijske, tehnične ali vsebinske narave? Ali se je prostovoljec_ka počutil_a vključenega_o v organizacijo?

Če bomo evalvirale_i prostovoljsko delo **na nivoju mentorice_ja** prostovoljk_cev, si zastavimo naslednja vprašanja: Ali je bil upoštevan

načrt prostovoljskega dela? Ali je mentor_ica nudil_a zadostno podporo prostovoljkam_cem? Ali je prostovoljke_ce spodbujal_a pri opravljanju prostovoljskega dela? Ali je odgovorno in v skladu s cilji prostovoljskega dela opravljal_a svoje delo? Ali je prepoznal_a potenciale prostovoljk_cev? Ali je prostovoljkam_cem pomagal_a razširjati obzorja in jih spodbujal_a k povezovanju, strpnosti in solidarnosti?

V primeru evalvacije prostovoljskega dela **na nivoju programa** si moramo zastaviti naslednja vprašanja: Ali smo s programom dosegle_i prvotno zastavljene cilje? Kaj so s programom pridobile_i udeleženke_ci in organizacije? Kako bi lahko izboljšale_i oz. nadgradile_i program prostovoljskega dela, da bi bolj učinkovito odgovarjal na potrebe lokalne skupnosti? Ali s programom odgovarjamo na potrebe lokalne skupnosti? Ali z njimi prispevamo k dvigu kvalitete življenja marginaliziranih skupin? Ali z njimi prispevamo k grajenju skupnosti?

Če se odločimo za evalviranje **na nivoju organizacije**, si zastavimo naslednja vprašanja: Kakšni so bili učinki prostovoljskega dela na našo in druge vključene organizacije, uporabnice_ke in lokalno skupnost? Ali so bili doseženi prvotno zastavljeni cilji? Ali so bili upoštevani tudi strateški cilji in usmeritve? Ali smo pridobile_i nove članice_e, nove partnerje, nove obiskovalke_ce in nove uporabnice_ke naše organizacije? Kako bi lahko povezale_i program z ostalimi dejavnostmi v organizaciji, da bi celota postala še bolj učinkovita?

3. KORAK
Zbiranje podatkov.

3.1 Izbira metode

V tretjem koraku s pomočjo izbranih metod in v skladu z določenimi cilji pridobivamo informacije. Informacije lahko zbiramo ustno, pisno, s pomočjo vnaprej pripravljenih vprašalnikov in intervjujev. Zbiranje informacij je odvisno od metode, ki se nam zdi za vrednotenje prostovoljskega dela najbolj ustrezna in učinkovita.

Najpogostejše metode so:
- vprašalniki in ankete,
- intervju,
- osebni pogovor,
- fokusne skupine,
- opazovanje,
- analiza dokumentov.

Zbiranje **kvantitativnih** (pojav opisujemo številčno) ali **kvalitativnih** (pojav opisujemo opisno, z besedami) podatkov je pogosto časovno najzahtevnejši korak evalvacije. Podatke lahko analiziramo s kvantitativnimi ali s kvalitativnimi podatki, lahko pa z obojimi. Kvalitativni podatki dajejo v primerjavi s kvantitativnimi bolj poglobljeno sliko o nekem pojavu, vendar zanje pri analizi porabimo več časa. Če nas zanima, ali je prostovoljski program izpolnil pričakovanja, npr. prostovoljk_cev, lahko uporabimo kvalitativne podatke o stopnji zadovoljstva prostovoljk_cev (npr. s številčnimi ocenami zadovoljstva) ali pa v fokusni skupini zberemo opisna mnenja (torej kvalitativne podatke) o tem vprašanju.

Pri načinu zbiranja podatkov ločimo tudi **primarne** in **sekundarne podatke**. Sekundarni podatki so tisti, ki so bili zbrani že prej, s kakšnim drugim namenom. To so vsi podatki, ki jih redno zapisujemo in so potrebni za normalno delovanje organizacije oz. nekega prostovoljskega programa, pa tudi znanstveni, strokovni, poljudni članki, dobre prakse itd. Sekundarni podatki so koristni predvsem tedaj, kadar želimo predstaviti širši kontekst prostovoljskega programa ali organizacije. Primarni podatki pa so tisti podatki, ki jih nimamo in so predmet naše evalvacije, zato jih moramo pridobiti s posebnim zbiranjem (ankete, intervjuji, fokusne skupine itd.)

Podatke navadno **kategoriziramo v dve skupini**: v prvo sodijo različni sociodemografski podatki, kot so spol, starost, izobrazba, delovni položaj itd., v drugo skupino pa sodijo podatki o željah, mnenjih, stališčih in interesih anketiranih oseb (Bregar, Zagmajster in Radovan, 2010, str. 291–295).

3.2 Čas izvedbe zbiranja podatkov

Glede na čas izvedbe zbiranja podatkov ločimo:

- **začetno evalvacijo** (preverjamo okolje, danosti in možnosti, evidentiramo pričakovanja in motive za opravljanje prostovoljskega dela, preverimo predznanja in izkušnje);
- **sprotno evalvacijo** (evalviramo počutje, pridobivanje novega znanja, odnos do drugih; glavni namen je izboljšanje prostovoljske aktivnosti, ugotavljanje, ali sledimo prvotno zastavljenim ciljem; sem spadajo tudi prostovoljska mesečna poročila);
- **zaključno/končno evalvacijo** (preverjamo in interpretiramo rezultate, dosežene cilje) (Gornik, 2010, str. 81; Kobal Tomc idr., 2019, str. 8).

Obenem lahko izvedemo evalvacijo tudi pred pričetkom, vmes in po koncu prostovoljskega programa. Ločimo:

- **predhodno evalvacijo** (izvajamo jo pred izpeljavo prostovoljskega programa; njen glavni namen je analiziranje konteksta, ali so predlagani cilji in strategija relevantni ali ne, s čimer zagotavlja potrebno podlago za spremljanje in za prihodnje evalvacije);
- **vmesno evalvacijo** (izvajamo jo med procesom; njen namen je ugotavljanje, ali sledimo prvotno zastavljenim ciljem, evidentiramo nastale težave, preverjamo motivacijo za nadaljnje izvajanje prostovoljskega dela);
- **naknadno evalvacijo** (ponovno povzame in presodi prostovoljski program, ko je ta končan; izvajamo jo 2 do 3 leta po končanem programu) (Čatar, 2008, str. 4–6).

4. KORAK
Analiza pridobljenih podatkov.

Na podlagi zbiranja podatkov ločimo **kvalitativno** in **kvantitativno analizo** pridobljenih podatkov. Pri kvalitativni analizi so glavni postopki primerjava in razločevanje različnih lastnosti istih predmetov in pojavov ali istih lastnosti različnih pojavov, glavni rezultati pa opis, klasifikacija in definicija objektov analize (Brežnik, Bele in Cek, 2011,

str. 15). Pri kvantitativni analizi pa razlagamo pojave z zbiranjem številčnih podatkov, ki jih analiziramo z uporabo matematičnih metod, natančneje statistično (Kvantitativno raziskovanje, 2019). Pri kvantitativni analizi nas najpogosteje zanima, kakšna je relativna pogostost (v deležu ali odstotkih) neke vrednosti, rezultati pa postanejo razumljivejši tudi širši javnosti, saj z njimi pridemo do merljivih, zanesljivih in objektivno preverljivih ugotovitev (Brežnik, Bele in Cek, 2011, str. 15).

5. KORAK
Izpeljava zaključkov.

V 5. koraku združujemo zbrane podatke v smiselno celoto. Zaključki morajo jasno predstaviti, kaj je bil namen evalvacije, ki ga lahko razširimo v opis problematike. Predstavimo lahko tudi metodologijo, s katero smo namen dosegale_i. Poleg ključnih odgovorov in informacij podamo tudi ključne interpretacije rezultatov, jih postavimo v širši kontekst in na koncu izpostavimo zaključke. Opredelimo lahko tudi, v kakšni meri so bile_i v projekt vključene_i druge_i prostovoljke_ci in druge organizacije ter kratkoročne in dolgoročne vplive prostovoljskega dela na okolje. Zaželeno je, da rezultate primerjamo tudi z drugimi sorodnimi projekti, da dobimo čim bolj objektivno sliko (Gornik, 2010, str. 81).

6. KORAK
Uporaba zaključkov za nadaljnje izvajanje prostovoljskega dela v organizaciji.

Zaključke lahko povzamemo v **poročilu**, s katerim se vse_i vpletene_i seznanijo z zaključki evalvacije, ki kaže dosežke evalviranega programa. Pridobljene podatke lahko v poročilu predstavimo v obliki grafov, miselnih vzorcev ali pa opisno. Poročilo o evalvaciji ima dva namena, in sicer:

- rezultate lahko uporabimo **za interno rabo**; služijo lahko **mentorici_ju,** izpopolnjevanju prostovoljskega **programa**, predstavimo jih lahko **prostovoljkam_cem** in ostalim zaposlenim v **organizaciji**;

- rezultate lahko uporabimo tudi za **eksterno rabo**; in sicer za **financerje** (služijo lahko kot vodilo v procesu odločanja, o nadaljevanju in obsegu financiranja), za **deležnike** (kulturna društva, šole, galerije, muzeji itd.) ali pa se jih predstavi **skupnosti oz. širši javnosti.**

6. VIRI IN LITERATURA

Blazinšek, A., Jamšek, P., Gornik, J., Kronegger, S., Oblak, A., in Pinosa, R.: *ABC prostovoljstva: priročnik za mentorje:* Ljubljana, Slovenska filantropija, Združenje za promocijo prostovoljstva, 2010.

Bregar, L., Zagmajster, M., in Radovan, M. (2010). *Osnove e-izobraževanja: priročnik.* Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Brežnik, R., Bele, B., in Cek, M. (2011). *Unisvet - odprti kurikul: anketno raziskovanje in analiza podatkov z excelovimi vrtilnimi tabelami.* Ljubljana: GZS, Center za poslovno usposabljanje.

Čatar, M. (2008): *Evalvacija kot sredstvo za učinkovitejšo rabo sredstev v okviru programov EU (Diplomsko delo).* Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, Ljubljana.

Kobal Tomc, B., Nagode, M., Kovač, N., Dremelj, P., Smolej Jež, S., in Žiberna, V. (2019). *Priročnik za načrtovanje in izvajanje evalvacij.* Ljubljana: Inštitut RS za socialno varstvo. Pridobljeno s https://www.irssv.si/Nacrtovanje in izvajanje evalvacij.pdf.

Kvantitativno raziskovanje. (2019). Pridobljeno s: https://sl.wikipedia.org/wiki/Kvantitativno_raziskovanje.

Zakon o prostovoljstvu /ZProst/ (2011). Uradni list RS, št. 10/11 (18. 2. 2011). Pridobljeno s: http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5532.

Maribor, oktober 2020

PEKARNA
MAGDALENSKE MREŽE

hiša!

ŽIVA DVORIŠČA + R + Center grafičnih umetnosti

mars

Evropski kulturni in tehnološki center Maribor

CENTER EKSPERIMENTOV MARIBOR

LGA Maribor

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

Projekt sofinancira Ministrstvo za javno upravo v okviru javnega razpisa za sofinanciranje projektov razvoja in profesionalizacije NVO in prostovoljstva.

Maribor, oktober 2020

Konzorcij
Razvoj prostovoljstva v Mariboru
skozi izobraževanje, povezovanje, promocijo
in strukturno podporo

EVALVIRANJE PROSTOVOLJSKEGA DELA

- PRIROČNIK -

PEKARNA
MAGDALENSKE MREŽE

hiša!

ZIVA DVORISCA + R + Center grafičnih umetnosti

mars

Evropski kulturni in tehnološki center Maribor

CENTER EKSPERIMENTOV MARIBOR

LGA Maribor

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

Projekt sofinancira Ministrstvo za javno upravo v okviru javnega razpisa za sofinanciranje projektov razvoja in profesionalizacije NVO in prostovoljstva.

EVALVACIJSKI CIKEL

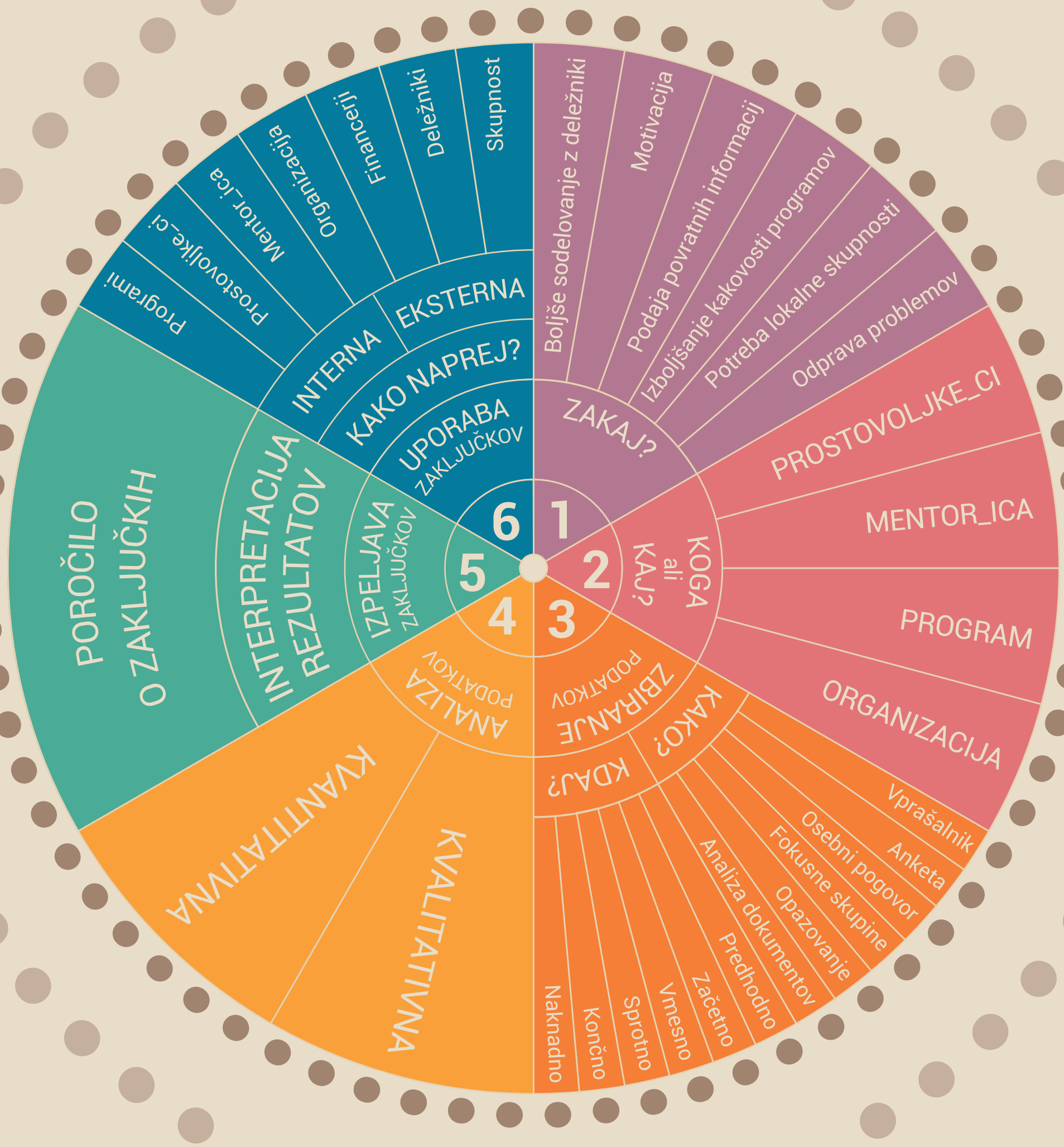

POGLED NAZAJ ZA USPEŠEN SKOK NAPREJ

Če želimo čim bolj celovito evalvirati prostovoljsko delo, je zaželeno, da upoštevamo naslednjih 6 korakov, ki so obarvani z različnimi barvami. Priporočamo, da si za boljše razumevanje posameznih korakov preberete ***priročnik Evalviranje na področju prostovoljskega dela***, ki ga je pripravil konzorcij *Razvoj prostovoljstva v Mariboru skozi izobraževanje, povezovanje, promocijo in strukturno podporo.*

PEKARNA MAGDALENSKE MREŽE

hiša! ZIVA DVORISCA + + Center grafičnih umetnosti

mars

Evropski kulturni in tehnološki center Maribor

CENTER EKSPERIMENTOV MARIBOR

DCA Maribor

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

Projekt sofinancira Ministrstvo za javno upravo v okviru javnega razpisa za sofinanciranje projektov razvoja in profesionalizacije NVO in prostovoljstva.